Gemeente Bergen op Zoom

RMD20-0031

Raadsmededeling

Datum	28 oktober 2020	Nr.	RMD20-0031
Van	Het college van B&W	Contactpersoon: Sjakko van Schaik Email: S.VanSchaik@bergenopzoom.nl Tel: 0164-277874	
Aan	De raads- en burgerleden		
Portefeuillehouder(s)	P.T.C. Koenders		
Onderwerp	Voortgang ontwerpnota Duurzame Energie en beleidsregels grondgebonden zonneparken	Doel	☑ Oordeelsvorming/Peilen van gevoelens ☐ Zienswijzen/wensen en bedenkingen

Mededeling

Graag vernemen wij uw mening over het volgende. Het initiatief laten wij aan uw raad(scommissie).

Aanleiding beleid

De overheid – waaronder – gemeenten hebben zich geconformeerd aan de uitgangspunten uit het Klimaatakkoord waarin de volgende doelstelling is geformuleerd: "*het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met ten minste 49 procent ten opzichte van 1990*". Het streven hierbij is dat Nederland in 2050 energieneutraal moet zijn. Om deze doelstelling te halen moeten anders worden omgaan met de opwekking en het verbruik (en besparing!) van energie.

De gemeente Bergen op Zoom wil bijdragen aan de centrale doelstelling uit het klimaatakkoord en in 2050 klimaatneutraal worden. Voor de totstandkoming van een klimaatneutrale gemeente is het daarbij van belang dat – naast energiebesparende maatregelen – alle mogelijkheden om duurzame energie op te wekken worden benut. De ambitie voor de periode 2020-2030 vormt hiertoe de eerste stap. Wind- en zonne-energie zijn hiervoor op dit moment het enige gangbare alternatief waarbij de voorkeur uitgaat naar zonepanelen op daken. Door een extern bureau is onderzocht dat niet alle benodigde energie alleen van zon op dak kan komen om in 2050 energieneutraal te worden. Het realiseren van deze energietransitie in de vorm van zonneparken en windturbines brengt een forse ruimtevraag met zich mee en heeft verregaande invloed op hoe ons landschap er in de toekomst uit komt te zien. Hiermee raakt de energietransitie ook aan de ruimtelijke ordening waarvan het primaat bij uw raad ligt.

Aanleiding om te komen tot het opstellen van de ontwerpnota Duurzame Energie en de beleidsregels voor zonneparken is enerzijds om te beschrijven wat de gemeentelijke ambitie is op het gebied van duurzame energie en anderzijds als kader voor het planologisch inpassen van grondgebonden zonneparken in het buitengebied.

Waar staan we nu?
Op verschillende momenten en tijdens beeldvormingsavonden bent u bijgepraat over de voortgang van het energiebeleid. Op 16 mei 2019 is tijdens een beeldvormende vergadering in het Natuurpodium een korte presentatie verzorgd waarin dit is toegelicht. Buro Waalbrug uit Nijmegen heeft medio 2018 de (toekomstige) energiebehoefte voor Bergen op Zoom in kaart gebracht en uitgezocht wat er nodig is om deze energieneutraal door middel van zonne-energie op te wekken. Tijdens een beeldvormende bijeenkomst van 10 januari van dit jaar is aangegeven dat gewerkt wordt aan het opstellen van een meer integrale energienota. Inmiddels was door gewijzigd provinciaal beleid de noodzaak tot het opstellen van een zelfstandige visie op zonne-energie komen te vervallen. De visie op zonne-energie maakt nu onderdeel uit van de ontwerpnota Duurzame Energie die ook andere vormen van duurzame opwek bespreekt.

Samenloop met de Regionale Energie Strategie
Hangende de ontwikkeling zoals hierboven beschreven met de visie op zon en de ontwerpnota Duurzame Energie werd ook de Regionale Energie Strategie (RES) voor West-Brabant steeds concreter. Op 28 mei 2020 heeft u de concept-RES vastgesteld (RVB20-0024). Hierin heeft u op hoofdlijnen bepaald langs welke weg u de energietransitie voor de middellange termijn vorm wilt geven. De doelstelling uit de RES tot 2030 is wat betreft Bergen op Zoom overgenomen in de ontwerpnota Duurzame Energie en vormt de lokale doorvertaling van de RES.
Hoewel het concept RES-bod inzet op windturbines (48 GWh) en zon op industriële daken (47GWh) is het nog niet zeker of op deze manier de RES-doelstelling gehaald kan worden. Dit voorbehoud volgt ook uit uw besluit van 28 mei 2020. Indien dit niet het geval is omdat windturbines, vanwege de radarzonering, niet mogelijk zijn vormen grondgebonden zonneparken het enige gangbare alternatief. Grondgebonden zonneparken zijn daarnaast nodig om de 2050 doelstelling (volledig energieneutraal) te realiseren. Alternatieven als grondgebonden zonneparken kunnen worden meegenomen in de definitieve RES-1.0 zoals uiterlijk op 1 juli 2021 moet worden ingediend.

Relatie met de Omgevingswet
Op termijn zal de nota Duurzame Energie, net als het andere duurzaamheidsbeleid en de RES, opgaan in de integrale (dynamische) omgevingsvisie. Voor een zelfstandige energievisie zal dan ook geen ruimte meer zijn. De beleids- en uitvoeringsregels voor grondgebonden zonneparken zullen onderdeel uit gaan maken van het voor de gehele gemeente geldende omgevingsplan. Omdat de ontwikkelingen zich in snel tempo opvolgen is het de verwachting dat de nota eens in de twee jaar – als onderdeel van de omgevingsvisie – wordt geactualiseerd. Er kan dan ook bekeken worden of de prognoses van verbruik en besparing bijstelling behoeven.

Op de volgende pagina is een infographic opgenomen die – in vereenvoudigde vorm – laat zien welke positie de ontwerpnota Duurzame Energie en de beleidsregels grondgebonden zonneparken innemen in relatie tot de overige (inter)nationale kaders en afspraken op het gebied van duurzaamheid. Hierbij geldt dan van internationaal naar lokaal en van visie naar beleid en uitvoering.

Gemeente Bergen op Zoom

RMD20-0031

Raadsmededeling

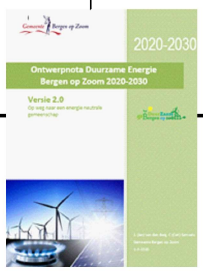

Omgevingsvisie
Bergen op Zoom

Visie warmte-
Transitie
Eind 2021

Strategie en
uitvoeringsplan
klimaatadaptatie

Actieplan
MVI 2020

De nota Duurzame Energie Bergen op Zoom 2020-2030 is in concept gereed. Hetzelfde geldt voor de beleidsregels grondgebonden zonneparken. Voordat wij deze documenten aan u ter besluitvorming aanbieden willen wij graag bij u gevoelens peilen.

Peilen van gevoelens
Om meer richting te krijgen vragen wij u om oordeelsvorming over het volgende:

1. De ontwerpnota Duurzame Energie 2020-2030

2. De beleidsregels grondgebonden zonneparken Bergen op Zoom

Ad 1 De ontwerpnota Duurzame Energie 2020-2030

In de ontwerpnota Duurzame Energie geeft Bergen op Zoom op hoofdlijnen aan hoe zij invulling wil geven aan de landelijke doelstelling en wat hierbij de ambities zijn. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de periode 2020-2030 met een doorkijk naar 2050. De periode 2020-2030 is realistisch genoeg om visie en beleid om te zetten in concrete uitvoering. Het geeft een antwoord op de WAAROM en HOE, maar (nog) niet precies op de WAT-vraag! Om de doelstelling te bereiken moeten meer keuzes worden gemaakt. Het gaan dan voor nu heel concreet om de keuze tussen wind en/of zon, hoeveel en waar.

Naar aanleiding van de ontwerpnota Duurzame Energie Bergen op Zoom 2020-2030 vragen wij uw mening over het volgende:

- *Onderschrijft u de ambitie zoals opgenomen in de ontwerpnota Duurzame Energie Bergen op Zoom 2020-2030?*

- *Onderschrijft u de visie op zon, wind en warmte zoals opgenomen in de ontwerpnota Duurzame Energie Bergen op Zoom 2020-2030?*

Ad 2 De beleidsregels grondgebonden zonneparken Bergen op Zoom

Bij de gemeente komen regelmatig verzoeken binnen voor het verlenen van medewerking aan het realiseren van grondgebonden zonneparken in het buitengebied. Wij willen hieraan, onder voorwaarden medewerking verlenen, maar vragen u om hiervoor kaders vast te stellen. Op dit moment zijn twee aanvragen omgevingsvergunning in behandeling voor het realiseren van grondgebonden zonneparken. Deze twee aanvragen worden gebruikt als pilots. Hierover is met u gesproken in het kader van de verklaring van geen bedenkingen voor zonnepark Dassenberg in Lepelstraat. U heeft bij de behandeling ook de motie aangenomen over de zonneladder. Uit de pilots volgt dat behoefte is aan kaderstelling bij de beoordeling van initiatieven. Hiertoe zijn afzonderlijke beleidsregels opgesteld voor grondgebonden zonneparken. Dit houdt ook in dat nieuwe initiatieven voor grondgebonden zonneparken worden aangehouden tot beleid is vastgesteld.

Om de beleidsregels vast te stellen vragen wij uw mening over een aantal zaken.

Voorgesteld wordt om in totaal ‘planologisch’ 65 hectare voor zonneparken in het buitengebied beschikbaar te stellen tot 2023 (die 65 hectare is inclusief de twee pilotprojecten). Dit betekent dat omgevingsvergunningen kunnen worden verleend tot een oppervlakte van in totaal 65 hectare. Deze oppervlakte is gerelateerd aan circa 25% van de netto behoefte aan zonneparken bij 0% energiebesparing per jaar tot 2040). Hierbij geldt dat het toestaan van meer hectare een grotere impact heeft op het landschap. Daarnaast spelen in het kader van zuinig ruimtegebruik ook andere belangen een rol waaronder die van voedselproductie, wonen, natuur en recreatie. Na 2023 wordt opnieuw bekeken wat de behoefte is aan zonneparken.
Door het aantal vergunningen te maximeren ontstaat een schaarse vergunning. Dat wil zeggen dat er meer gegadigden kunnen zijn dan dat er vergunningen verleend kunnen worden. Schaarse vergunningen vallen

onder het bereik van de Europese Dienstenrichtlijn hetgeen betekent dat de verdeling ervan op een eerlijke en transparante wijze moet plaatsvinden. Hierbij zal de verdeling plaatsvinden op volgorde van binnenkomst van de aanvraag.

- *Kunt u zich vinden in het maximeren van omgevingsvergunningen voor zonneparken tot in totaal maximaal 65 hectare tot 2023?*

- *Kunt u zich vinden in een verdeling van omgevingsvergunningen door volgorde van binnenkomst?*

De maximale omvang per zonnepark is van belang voor de inpasbaarheid in de omgeving en voor het verdienmodel van de initiatiefnemer. De kosten voor netaansluiting zijn daarnaast mede bepalend voor de financiële haalbaarheid van het zonnepark. Grotere parken zijn makkelijker aan te sluiten. Ook met het oog op minimaliseren van de maatschappelijke kosten is het van belang om de omvang van het zonnepark passend te laten zijn bij de optimale beschikbare netaansluiting voor de betreffende locatie. Met een omvang van 7,5 hectare is een netaansluiting van 6MVA gegarandeerd en blijft de kleinschaligheid geborgd. De capaciteit is echter te weinig om aangesloten te worden op een hoofdtransportstation wat vanuit de netbeheerder de voorkeur geniet. Zonneparken beneden de 6 hectare zijn financieel niet rendabel.

- *Kunt u zich vinden in de maximale omvang van 7,5 hectare per zonnepark?*

Op de bijgevoegde ‘belemmeringenkaart zonneparken’ staan rood gekleurd de gebieden waar zonneparken zijn uitgesloten op basis van provinciaal beleid. Ten aanzien van deze gebieden kan geen medewerking worden verleend aan het afgeven van een omgevingsvergunning voor het realiseren van een grondgebonden zonnepark. Het gaat daarbij met name om de Natura 2000-gebieden en de gebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Brabant. Zonneparken in de Groen Blauwe Mantel worden onder voorwaarden toegestaan. De groen gekleurde gebieden zijn de gebieden waar het onder voorwaarden mogelijk is om medewerking te verlenen. Bij deze kaart zijn de bestaande bestemmingsplannen voor de buitengebieden als uitgangspunt genomen. De kernrandzone is op de belemmeringenkaart aangegeven als groen met zwarte stippen en grenst aan bestaand stedelijk gebied. Op de belemmeringenkaart zijn eveneens de hoofdtransport- en middenspanningstations weergegeven die van belang zijn voor de netaansluiting. Waar geen belemmering geldt, is het oprichten van een zonnepark dus – onder voorwaarden – mogelijk.

- *Zoekgebieden voor zon. Heeft u de voorkeur voor clustering of verspreiding van grondgebonden zonneparken in het buitengebied?*

- *Wel of geen landbouwgrond en natuur(groenblauwe mantel) benutten voor grondgebonden zonneparken in het buitengebied?*

In het beleid is de eis opgenomen dat sprake moet zijn van meervoudig ruimtegebruik. Bij meervoudig ruimtegebruik kan gedacht worden aan ander gebruik van het perceel naast het gebruik voor een zonnepark. Zo kan wellicht landbouw en/of veeteelt worden gecombineerd. Het alleen benutten van goede landbouwgrond voor een zonnepark wordt niet aangemerkt als meervoudig – zorgvuldig – ruimtegebruik.
Hoewel natuur- en landbouwgebieden in het provinciaal beleid niet volledig worden uitgesloten (behoudens Natura 2000-gebieden), ligt de voorkeur vanuit de provincie bij gronden met een andere primaire functie dan landbouw of natuur. Bij alternatieve locaties kan gedacht worden aan bermen en stroken langs snelwegen of voormalige stortplaatsen, locaties in het landelijk gebied zoals rioolzuiveringsinstallaties maar ook op vrijkomende agrarische locaties tot een omvang van 5000 m2. Als agrarische percelen volledig door u worden uitgesloten moet wel bedacht worden dat er binnen de gemeente weinig ruimte overblijft voor rendabele zonneparken.

- *Kunt u zich vinden de toepassing van een zonneschijf waaruit een voorkeursvolgorde blijkt bij de beoordeling van initiatieven?*

Bij het toepassen van aanvragen voor grondgebonden zonnepanelen wordt de 'zonneschijf' gehanteerd. Deze maakt onderscheid in vier zones:
- Zone 1: Gebouwgebonden zonnepanelen (op daken en gevels);
- Zone 2: Grondgebonden zonnepanelen binnen bestaand stedelijk gebied;
- Zone 3: Grondgebonden zonnepanelen direct grenzend aan bestaand stedelijk gebied, waaronder zoekgebied voor stedelijke ontwikkeling;
- Zone 4: Grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied.

Uitgangspunt is: maximaal inzetten op zonnepanelen op daken (zone 1) boven parkeerplaatsen en langs infrastructuur binnen bestaand stedelijk gebied (zone 2). Het inpassen op daken en gevels draagt niet alleen bij aan het combineren van functies. Omdat hier al sprake is van bebouwing zal het introduceren van zonnepanelen op deze plekken doorgaans minder invloed hebben op de kenmerken of identiteit van een gebied. Voor onbenutte terreinen binnen bestaand stedelijk gebied geldt hetzelfde. Zonneparken binnen de kernrandzone hebben vanuit dezelfde principes de voorkeur boven de rest van het buitengebied (zone 3). Voor zonneparken in het buitengebied (zone 4) zijn meervoudig ruimtegebruik, inpassing in het landschap, participatie van omwonenden en versterking van de ecologie belangrijke uitgangspunten.
Binnenstedelijke projecten hebben in principe de voorkeur boven initiatieven in het buitengebied maar de schijf is niet volgtijdelijk. Dat betekent dat niet alle daken eerst vol moeten liggen om pas aan grondgebonden zonneparken toe te komen. De zonneschijf houdt ook in dat onderzocht is wat de behoefte, potentie en restopgave is. Voor Bergen op Zoom is al vastgesteld dat zon op dak niet voldoende is om energieneutraal te worden.

- *Kunt u zich vinden in een afdracht van €0,50 per MWh geleverd vermogen per grondgebonden zonnepark in het buitengebied?*

Het is gebruikelijk dat in het kader van maatschappelijke meerwaarde per zonnepark een financiële bijdrage wordt gevraagd in de vorm van een jaarlijkse afdracht. Bij zonneparken wordt vaak een richtbedrag van € 0,50 euro per opgewekte MWh gehanteerd hetgeen neerkomt op ongeveer €900 per hectare. Hierbij wordt de Handreiking zon-en-windEnergieSamen-2019 gehanteerd. Deze afdracht wordt via de anterieure overeenkomst aan de ontwikkelaar / initiatiefnemer overeengekomen.

Gemeente Bergen op Zoom

RMD20-0031

Raadsmededeling

Grondslag voor deze afdracht vormt de provinciale Interim omgevingsverordening waar als voorwaarde is opgenomen dat een initiatief maatschappelijke meerwaarde moet hebben. Voor het gedeelte van het zonneveld wat ontwikkeld wordt via sociale participatie (maatschappelijke meerwaarde) wordt geen bijdrage gevraagd. Bijdragen worden gestort in een fonds of reserve in beheer bij de stichting Energietransitie Bergen op Zoom. De middelen worden ingezet met als doel versnelling van de energietransitie, verbetering van het landschap/natuur of duurzaamheidsinitiatieven.

- *Vindt u dat bij de vaststelling van de leges voor de omgevingsvergunning voor een grondgebonden zonnepark in het buitengebied een korting gerechtvaardigd?*

Omdat een zonnepark bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelstelling wordt binnen gemeenten verschillend omgegaan met de berekening van de (bouw)leges. Er zijn gemeenten waar geen leges worden geheven over de panelen, maar alleen over de constructie waar de zonepanelen op rusten. Als de panelen worden meegenomen in de bouwkosten dienen aanzienlijk hogere leges te worden betaald. Dit terwijl een zonnepark constructief gezien niet veel voorstelt en de bouwplantoets relatief weinig uren kost. Er zijn gemeenten die een korting berekenen over het legesbedrag of via een subsidie een deel van het legesbedrag teruggeven. U stelt elk jaar de leges tarieventabel vast en kunt zich uitlaten over de legestarieven die verband houden met de behandeling van de aanvraag omgevingsvergunning voor zonneparken. De kosten voor de planologische procedure worden overigens volledig verhaald op de initiatiefnemer.

Vervolgtraject
De ontwerpnota Duurzame Energie, rekening houdend met de gevoelens van uw raad(scommissie), zal gedurende 6 weken ter visie wordt gelegd voor inspraak. Een ieder kan dan zijn of haar zienswijzen kenbaar maken. Na terinzagelegging worden alle reacties verwerkt en komen wij – in het eerste kwartaal van 2021 — bij u terug met een voorstel voor vaststelling.

Tot slot
Wij hopen wij u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over de voortgang en de uitgangspunten van de ontwerpnota Duurzame Energie en de beleidsregels omtrent grondgebonden zonneparken.

Bijlagen
De volgende bijlagen zijn, als onderdeel van deze raadsmededeling, bijgevoegd:
- Ontwerpnota Duurzame Energie 2020-2030
- Beleidsregels grondgebonden zonneparken Bergen op Zoom
- Belemmeringenkaart zonneparken.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

Secretaris, Burgemeester,

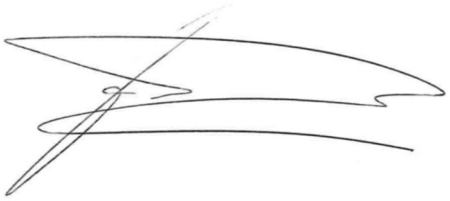

Dhr. Th.J.M. Wingens MPA Dhr. dr. F.A. Petter